

Рідна мова – духовна основа нації

Методичні поради

Черкаси
2009

Мова – це найважливіший універсальний засіб спілкування людей, ви-
словлення їх думок, почуттів. Вона є однією з найістотніших ознак нації і ре-
ально існує як мовна діяльність членів відповідної етнічної спільноти.

Український народ упродовж усієї своєї нелегкої історії творив і плекав
рідну мову.

Українська мова – єдина національна мова українського народу, якою по-
слуговуються не лише в Україні, а й за її межами.

Відповідно до статі 10 Конституції України, прийнятої Верховною Радою
28 червня 1996 року, українська мова є державною мовою в Україні, “держа-
ва забезпечує всебічний розвиток і функціонування української мови в усіх
сферах суспільного життя на всій території України”.

2 жовтня 2003 року прийнято постанову Кабінету Міністрів України, якою
затверджено “Державну програму розвитку і функціонування української мо-
ви на 2004-2010 роки”. В області, відповідно, прийнято “Обласну програму
розвитку і функціонування української мови на 2004-2010 роки” (затверджено
рішенням облради від 04.03.2003 №15-б).

Основними завданнями, що впливають з програм, є створення належних
умов для розвитку і розширення сфери функціонування української мови, ви-
ховання шанобливого ставлення до неї, формування патріотизму у громадян.

Піднесенню ролі української книги для подальшого розвитку сучасного
українського суспільства, його культури і духовності сприяв Рік української кни-
ги, що був проведений згідно Указу Президента України в 2007 році. На вищому
урядовому рівні було затверджено “План заходів з підготовки та проведення в
Україні “Року української книги”. Представлені в ньому заходи були цікаві і гуч-
ні, мали широкий розголос у суспільстві та засобах масової інформації.

Але, попри всі зусилля, ситуація в мовній сфері залишається складною,
характеризується низкою негативних явищ та тенденцій. Лише задекларовано-
сті державного статусу української мови недостатньо для повноцінного та не-
зворотного утвердження її в усіх сферах суспільного життя.

Тому досить важливою є діяльність всіх соціально-значущих суспільних
інституцій, яка спрямована на підтримку утвердження української мови, зміц-
нення її статусу як державної, створення належних умов для розвитку та

розширення сфери вживання української мови, виховання шанобливого ставлення до неї, формування патріотизму у громадян України, побудову заможної та демократичної держави.

Одне з провідних місць в цій діяльності належить бібліотечній галузі. Використовуючи набутий досвід, запозичуючи нові інноваційні підходи в роботі, бібліотеки мають можливість сприяти вирішенню мовних проблем та вносити вагомий вклад у реалізацію Державної програми розвитку і функціонування української мови на 2004-2010 роки.

Найбільш ефективними формами популяризації документних ресурсів бібліотек є зорові, тобто наочні форми – це різноманітні виставки, полиці, стенди, куточки та інше. Їх присутність в бібліотеці обов'язкова, а оформлення має не лише відповідати нормам та потребам користувачів, а й приваблювати відвідувачів естетичним смаком, чіткістю та лаконічністю назв, нести важливу та потрібну інформацію, привертати увагу читача та спонукати скористатися нею.

У виставковій роботі перевагу надавати виставці-інформації, виставці-панoramі, виставці-дискусії, виставці-консультації та іншим, які б носили такі назви:

“Без мови немає цивілізованої держави”.

“Мова – найважливіший чинник утвердження духовності народу”.

“У слові – сторінки давньої історії, наше майбутнє”.

“Через рідну мову – у сім'ю європейських народів” та інші.

Доречними будуть оформлені до розділів виставок вислови видатних діячів, письменників, поетів про слово, рідну мову (Додаток 1).

Великої ваги людському слову, мові надавав наш народ у своїх наказах і повір'ях. У народі вірили, що певним словом, яке мало хто знає, можна й скарби в землі знаходити, й хвороби та всілякі недуги лікувати, й від лихої людини та звіра оборонитись.

Тому урізноманітнити поданий матеріал можна використовуючи українські прислів'я та приказки про слово, мову як от:

“Слово – не стріла, а глибоко ранить”.

“Гостре словечко – коле сердечко”.

“Народ скаже - як зав'яже”.

“Сказаного й сокирою не вирубаєш”.

“Язык мій ворог мій – раніше розуму говорить”.

“Красне слово – золотий ключ”.

“Ласкавими словами і зміїв чарують”.

“Язык – гостріший від меча” та інші.

Увагу читачів можуть привернути звернення про маловідомі, рідковживані, іншомовні слова. Наприклад:

Шановний читачу!

Тут ти зможеш поповнити свій словниковий запас

Паритет – 1. Рівність сторін у їхніх взаємовідносинах.

2. Співвідношення валют різних країн, вимірюване співвідношенням золотого вмісту або купівельною спроможністю.

Шановні читачі!

Зверніть увагу на вживання таких висловів

Неправильно

Абонентська плата...

Бувший у користуванні...

Залишити в спокої...

Приймати участь ...

Займатися цим питанням...

Не надіятися на допомогу...

Піднімати проблеми ...

Поправити положення...

Розмовляти на українській мові..

та багато інших.

Правильно

Абонентна плата...

Вживаний...

Дати спокій...

Брати участь.

Вивчати це питання...

Не сподіватися допомоги...

Порушувати проблеми...

Виправити становище...

Розмовляти українською мовою...

Цікавими для читачів можуть стати звернення, коментарі, витримки з інформаційних джерел, які допоможуть краще пізнати українську мову.

Аналогічно можна побудувати звернення на теми :

“Вживайте вислови вірно”, “Іншомовні слова та їх відповідники в рідній мові”, “Перлини українського фольклору”, “Дбаємо про культуру мовлення”, “Слова, що виховують”, “Прагнемо до красномовства” та інші.

Можна скористатися міні-формами, які створюються на більш короткий термін і приваблюють новизною матеріалу всіх, хто прагне удосконалити свої мовні здібності. Це, зокрема, такі тематичні полиці, інформаційні стенди, куточки:

“Порадник на щодень”, “Мовна мозаїка”, “Думай, говори, пиши вірно”, “Мовна абетка”, “Лексикон – дзеркало нашого буття” та інші.

Основними матеріалами цих міні-форм мають стати україномовні словники, довідники, мовностилістичні поради, підручники, коментарі, інше.

Нові вимоги часу потребують нових підходів в організації бібліотечних масових заходів. Тісна співпраця з владними структурами, іншими установами культури, освіти, громадськими організаціями надає можливість бібліотекам досягти певних результатів.

Значний позитивний резонанс в роботі можуть створити творчі акції, які бажано проводити протягом року. В цей час доцільно провести місячники, декади, тижні мови, української книги, слова, українознавства назвавши їх так:

“Думай рідною мовою, відчуй свої корені,” “Українська мова - наш національний орієнтир”, “О, мово рідна, мудра і правдива”, “У слові - скарби пізнання”, “Чистіша від сльози хай буде мова”, “Родинним шляхом - до прабатьківських джерел”.

Під час проведення акцій варто організувати конкурси на кращу творчу роботу, а саме: написання прозових, поетичних творів, творів-міркувань, лінгвістичних казок та інше. Дбаючи про популяризацію української мови, розвиваємо в учнів не тільки любов до рідного слова, а й стимулюємо їх до творчості. Корисними будуть проведені творчі дискусії, діалоги, вікторини, турніри знавців рідної мови, години духовності, діалогічні спілкування, конкурси юних декламаторів. Пропонуємо використати такі теми:

“Що таїть в собі слово”, “Без мови немає цивілізованої держави”, “Літературна мова – вища форма національної мови”, “Звідки вилітають крилаті слова”, “Слово, проспіване у пісні, записане в літописі”, “Традиції українського красномовства”, “Мова рідна – бездонний океан”, “Наша мова – чарівна пісня”, “Молодь плакає майбутнє”, інші.

Проведенню акцій варто надавати широкого розголосу та популяризації. В цей період доцільно залучатися підтримкою різноманітних державних та громадських фондів, по можливості встановити творчі контакти з видавництвами з метою одержання подарункових україномовних видань.

Робота спрямована на допомогу зміцненню статусу державної мови, утвердженню та вивченню її в суспільстві повинна вестися постійно та систематично з врахуванням категорії слухачів, на яких розрахований захід.

Серед груп, які вимагають особливого підходу – державні службовці, працівники підприємств, установ, організацій різних форм власності, діяльність яких регламентується законодавством України. Представники зазначе-

них груп населення не є активними відвідувачами бібліотек. Тому завданням бібліотечних працівників є пошук шляхів та підходів до співпраці з метою допомоги державним службовцям майстерно оволодіти мовним багатством, особливостями стилістичного використання слів та піднести рівень культури усного і писемного мовлення. Для цього можна запровадити навчання з визначеними категоріями, які провести у формі “Годин українського мовлення” відповідно до тематики “Програми підвищення кваліфікації державних службовців”:

- Українська мова – державна мова України.
- Офіційно –діловий стиль. Мовні норми.
- Культура усного ділового спілкування
- Загальні вимоги до складання та оформлення документів.
- Документація щодо особового складу.
- Довідково-інформаційні документи.
- Документація з господарсько-договірної діяльності.
- Обліково-фінансові документи.

Працівникам бібліотек стануть в нагоді довідково-інформаційні джерела, такі як:

Шевчук, С.В. Ділове мовлення для державних службовців. - К., 2004. 400с.

Приходченко, К.І. Універсальний словник-довідник. – Донецьк, 2008. – 320с.

Горбулін, О.Д. та ін. Ділова українська мова. – К., 2000. – 226с.

Пономарів, О. Культура слова. – К., 2002, – 240с.

Гринчишин, Д. та ін. Словник-довідник з культури української мови. – К., 2006. – 367с.

Волощак, М. Неправильно-правильно. – К., 2003. – 160с.

Глущик, С.В. та ін. Сучасні ділові папери. – К., 2002. – 400с. та інші видання, що мають бібліотеки.

Серед відвідувачів бібліотек немало тих, хто не байдужий до питань розвитку та утвердження рідної мови, любителів літературного, прозового чи поетичного слова. Таких користувачів доцільно запросити до участі в тематичних об'єднаннях, клубах за інтересами мовного та літературного спрямування. Клуби та об'єднання можна назвати так:

“Мовна скарбниця”, “Рідне слово”, “Зорецвіт”, “Життєдайна криниця”, “Порадник”, “Живе слово”, “Поетичні джерела”, “Дивослово”, “Поетичний діамант”, “Суцвіття”, “Золотоголосся” та інші.

На базі творчих об'єднань, клубів можна провести науково-практичні конференції, вечори української писемності, вечори рідної мови, зустрічі за “круглим столом”, різноманітні свята, присвячені Дням рідної мови, української писемності та мови, слов'янської писемності і культури. До участі в заходах залучити представників влади, широке коло громадськості – науковців, освітян, журналістів, письменників, учнів, молодь. Назви заходів:

“Українська мова – мова великої нації”, “Українська мова в колі найрозвинутіших мов світу”, “Мова – цвіт духовного життя”, “Свято української словесності”, “Суцвіття мов на дереві культури”, “Квітуча мова матері моєї”, “Зіпруся, слово, на твоє плече”, “Українська мова – наше розмаїте багатство”, “Найдорожче добро народу – його мова”.

Під час проведення науково-практичних конференцій бажано розкрити питання із зазначеного переліку:

- З історії виникнення української мови.
- Тернистий шлях української мови.
- Розвиток українського книгодрукування і політика тоталітарного режиму.
- Мова в утвердженні України як самостійної держави.
- Мовні норми: концепції та реалії сьогодення.
- Мовна політика в Україні.
- Українська мова – атрибути внутрішньої та зовнішньої ділової, наукової, публічної комунікації.
- Підвищення рівня мовно-національної вихованості народу.
- Чи українська влада в Україні.
- Художнім словом про рідну мову

У роботі з учнівською категорією радимо провести бібліографічні, інформаційні огляди, бесіди, години цікавих повідомлень, уроки-роздуми, дискусії-форуми, присвячені відомим мовознавцям, дослідникам української мови Б. Грінченку, А. Білецькому, І. Білодіду, О. Бородянському, А. Кримському, О. Потебні, назвавши заходи:

“Життя віддане рідному слову”, “На мовознавчій ниві”, “Боліти болем слова нашого”, “Велична постать в контексті української літератури”, інші.

Національну мову творить народ, а її відшліфована форма – літературна мова викристалізовується під пером митців слова. Варто продовжити та посилити роботу по популяризації творів українських письменників, відзначенню їх ювілейних дат.

Тут доцільно згадати найбільш вартісні з художнього боку твори української класики: М. Вовчка, П. Куліша, І. Франка, Л. Українки, О. Кобилянської, І. Нечуя-Левицького, О. Олесь, С. Васильченка, О. Гончара, О. Довженка, М. Рильського, Л. Костенко та багатьох інших. Разом з тим в сучасній українській літературі з'явилося ряд імен, чиї твори можуть стати репрезентами української літератури у світі, а саме: Любов Голота “Епізодична пам'ять”, Марія Матіос “Майже ніколи не є навпаки”, який став переможцем Всеукраїнського конкурсу “Коронація слова 2007”, Юрій Андрухович “Таємниця”, Михайло Слабошпицький “Поет із пекла”, Віра Вовк “Ромен-зілля”, Євген Пашковський “Щоденний жезл”, А. Качинський “Пролітаючи над листопадом” та інші.

Заслужують на увагу заходи, що популяризують силу художнього слова місцевих літераторів. Серед них презентації творів, вечори-поезії, вечори-зустрічі, літературні розвідки, екскурси, поетичні, літературно-музичні години і таке інше. Їх теми можуть бути наступні:

“Поетичний зорепад”, “Сходження до прекрасного”, “Поезії чарівні струни”, “Літературний дивосвіт”, “Життя, освячене поезією”, “Літературні етюди”, “Поезія великої душі”, “Зорій довіку поміж нас”, “Нашого краю таланти”, “Поезії вічна краса”, “В поезії – доля”, “Думки мої із рідною землею” та багато інших.

Останнім часом бібліотечні заклади багато працюють над упровадженням нових інформаційних технологій, що стрімко ввірвалися в життя суспільства. Але, водночас, менше уваги приділяється роботі з документами, які є найважливішою структурною складовою кожної бібліотеки. Тому будь-яка справа великою мірою залежить від якісно укомплектованого фонду. Кожна сучасна бібліотека має в своєму арсеналі фундаментальні видання, такі як: енциклопедії, різноманітні довідники, словники, підручники.

Щодо мовного складу фондів області останнім часом спостерігається незначна тенденція до зростання його частки українською мовою. Так за даними 2008 року у книгозбірнях налічується 50,3 відсотки україномовних видань та, відповідно, 49,7 – російською мовою.

Зростання попиту серед населення на українську книгу прослідковується у збільшенні видачі творів українською мовою, а саме – 56,7 відсотка від загального числа виданих документів.

Можна говорити про деякий позитивний вплив Державної програми розвитку і функціонування української мови на 2004-2010 роки, завдяки якій у 2004-2007 роках бібліотеки отримали понад 430 назв українських видань. В деяких бібліотеках це – чи не єдине джерело комплектування. А в інших такі

видання становлять до 30 відсотків усіх надходжень. Але одержана кількість літератури, особливо на селі, не може задовольнити зростаючих потреб читачів.

З року в рік все більше користувачів цікавляться україномовними виданнями. Це зумовлено змінами у свідомості української спільноти, поширенням української мови в усіх сферах суспільного життя, перш за все – галузі освіти. В більшості суспільних сфер життя доводиться читати, говорити, мислити українською. Але бібліотечні заклади виявилися не готовими до задоволення таких потреб.

Про те, яких саме книг не вистачає користувачам бібліотек, можуть дати відповідь соціологічні дослідження, що базуються на вивченні незадоволеного читацького попиту. З метою вивчення читацьких уподобань та їх задоволення в публічній бібліотеці результативними можуть стати опитування, анкетування, інтерв'ю тощо. Їх теми можуть бути такі:

“Стан забезпечення потреб користувачів сучасною українською літературою”; **“Українська книга: сьогодення і перспективи”;** **“Незадоволений читацький попит на вітчизняну книжкову продукцію”;** **“Краща українська книга року”;** **“Книги, які найбільше читають”;** **“Українська книга в сільській бібліотеці”** та інші.

Результати проведення соціологічних досліджень можуть бути непередбачуваними, але разом з тим, стануть основою для якісного формування бібліотечних фондів.

При поповненні фондів було б добре керуватися заповідями відомого індійського вченого, бібліотекознавця, документознавця Ш.Р. Ранганатана: **“Книги служать для того, щоб ними користуватися”**, **“Кожному читачеві – свою книгу”**, **“Кожній книзі – свого читача”**.

Документні фонди мають вивчатися постійно, і за результатами цих вивчень повинна здійснюватися закупівля найбільш необхідних видань. Але на сьогодні бібліотеки не мають відповідних фінансових можливостей для поповнення фондів згідно читацьких потреб. Для цього радимо скористатися обмінними та резервними фондами місцевих книгозбірень та Національної парламентської бібліотеки України. Ця література передається бібліотекам безкоштовно. У процесі оптимізації фондів, певною мірою, може сприяти встановлення зв'язків з Міжнародними благодійними фондами **“Відродження”**, **“Україна 3000”**, Громадською Лігою України, найбільш відомими регіональними книжковими видавництвами – ПП **“Відлуння плюс”**, **“Брама України”**, **“Вертикаль”**, СПД Чабаненко та іншими.

Важливим доповненням до бібліотечного фонду в сучасних умовах можуть стати популярні періодичні видання. Особливо необхідними та корисними серед них є журнали, газети:

“Українська мова”, **“Українська мова та література в школі”**, **“Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях, колегіумах”**, **“Мовознавство”**, **“Українознавство”**, **“Шкільна бібліотека”**, **“Рідна школа”**, **“Дивослово”**, **“Світогляд”**, **“Слово просвіти”**, **“Літературна Україна”** та інші.

Враховуючи те, що бібліотеки покликані виконувати функції центрів регіональної інформації, тут створюються бази даних на традиційних та електронних носіях. В умовах центральних районних, дитячих, міських, сільських бібліотек – це, переважно, папки, теки документів, фактографічних матеріалів, газетно-журнальних публікацій. Бібліотечні фахівці мають значний досвід формування таких тематичних матеріалів, які постійно використовуються в роботі. Можна сформувані матеріали на актуальні теми з мовного питання за такими темами:

“Невичерпність мовних скарбів”, **“Велич рідної мови”**, **“Мовна ситуація і мовна політика в Україні”**, **“Народна мова – неосяжний океан”**, **“Мова – засіб спілкування, пізнання та впливу”**, **“Про що розповідають імена”**, **“Таємниці слова”**, **“Будемо навчатись мови золотої”**, **“Усне мовлення як феномен національної культури”**, **“Український гумор і його мова”** та інші.

Незважаючи на потужний наступ електронних інформаційних технологій, мова залишається основою високої культури людини, важливим засобом отримання і поширення знань. Тому основним завданням публічних бібліотек є популяризація вітчизняної книги, сприяння розвитку інформаційного, культурного, освітнього потенціалу української нації.

Для того, щоб проведення конкурсу юних декламаторів не обмежувалося лише читанням віршів, а перетворилося на справжнє свято, його підготовці має передувати цікавий сценарій. Пропонуємо до поданого матеріалу примірний сценарій проведення такого конкурсу з досвіду Городищенського районного центру бібліотек і культурної спадщини ім. В. Симиренка

“Я знаю, мова мамина свята”
(конкурс юних декламаторів)

Святково прибрано зала. Оформлено книжково-журнальну виставку **“Кращої ніж рідна, мови не буває...”**

На чільному місці плакат: “Мова – це доля нашого народу і вона залежить від того, як ревно ми плекатимемо її”. – Олесь Гончар.

I ведучий: Добрий день, шановні гості та учасники свята!

II ведучий: Добрий день! Розпочинаємо конкурс юних декламаторів.

I ведучий: Сьогоднішню зустріч ми присвячуємо державному святу мови, адже у листопаді відзначаємо День української писемності та мови. Знання мови потрібні кожному, бо мова – своєрідна візитна картка людини, за якою можна зробити висновок про її освіченість, ерудицію, начитаність.

II ведучий: Далась мені наука непроста,
Де кажуть мудрі : мова – це людина.
У мови є і серце і вуста,
І є ім'я красиве – Україна.

I ведучий: О слово рідне! України слава!
Богдана мудрість і Тараса заповіт.
І гул століть, і сьогоднішній гомін
В тобі злились, як духу моноліт.
О слово рідне! Мудре і прадавнє,
Ти виросло з могутньої землі!
Тебе Валуєви жорстоко розпинали,
А ти возносилося і не корилося – ні!
О слово рідне! Подарунок мами!
І пісня ніжна, і розрада нам!
Я всім на світі поділюся з вами,
Та слова рідного нікому не віддам!

М. Лещенко

II ведучий: “Ще не вмерла Україна! “Ще не вмерла і не вмере!” Бо живе наша мова. Отже, живий наш дух, наша пісня, історія, єдність. Живе наша мова – і з нами наші князі й гетьмани, наші письменники і вчені, наші державні діячі і збройні охоронці. Живе наша мова і наш голос звучить у вселенському хорі народів. Бо наша мова – це наша релігія, наша держава, наша минашина, наша надія, наше майбутнє. Бо наша мова – це ми, українці – добрий чесний працьовитий народ. Отож, не лише клянимося в любові до рідної

мови, не лише плачмо над її долею, працюймо для неї, вивчаймо її, заглиблюймося у її походження та історію, пропагуймо її.

I ведучий: Я знаю, мова мамина – свята
В ній вічний не знищений дух свободи.
Її плекати душі і вуста
Мільярдів. Це жива вода народу.

II ведучий: Затуляли чужинці в обіймах нам рот,
І перевертні кривдили зражену мову.
Вилив душу в пісні український народ.
І живе мій народ у співочому слові.

Звучить пісня.

I ведучий: Нині проводиться багато конкурсів знавців української мови. Одним із наймасовіших і найактуальніших є Міжнародний конкурс з української мови імені Петра Яцика, який уже восьмий рік упевненою ходою крокує не лише в Україні, а й багатьох країнах світу, де живуть наші співвітчизники. У нашому місті дедалі більше учнів стають його учасниками. Це підтвердження того, що словесність – початок усіх наук. Вона – мов джерело, звідки починається струмок, який ширшає набирає силу і розливається рікою духовності.

У нашій мові заакумульовано відомості про навколишню природу, життя і досвід багатьох попередніх поколінь українців. Тож закономірно, що саме конкурси активізують якнайширше опанування мовного простору.

II ведучий: Сьогодні у цій залі зібралися юні декламатори – учні міських шкіл №1, 2, 3. Усі наші конкурсанти – палкі шанувальники рідного слова. У кожного своя улюблена поезія, яка надихає, радує, втішає.

I ведучий: А судити наш конкурс буде вельмишановане журі у складі:

II ведучий: А зараз для привітання учасників та гостей нашого заходу слово надається ... (один з представників владних структур чи відділу освіти, культури і туризму).

Представляємо учасників конкурсу:

ЗОШ №1 представляють: _____

ЗОШ №2: _____

ЗОШ №3: _____

Привітаємо представників учнівських колективів, які беруть участь у конкурсі.

I ведучий: Розпочинають наш конкурс учні ЗОШ №1 _____

II ведучий: Учасники сьогоднішнього конкурсу дарують нам чудові українські вірші, що зігріті душею, оспівані серцем, адже у мові народу відбивається глибинна душа українця, який умів тяжко працювати, веселитися, і приперчене слово сказати, і душевну пісню заспівати.

Пропонуємо вашій увазі (музичний номер) _____

A зараз запрошуємо продекламувати свої улюблені поезії учнів ЗОШ №2 _____

I ведучий: Шановні учасники та гості, до виступу готуються наступні учасники конкурсу, а вам пропонуємо послухати як звучить поезія покладена на музику. _____

II ведучий: Надаємо слово декламаторам ЗОШ №3 _____

I ведучий: Шановні друзі! Сьогодні ми поринули в неповторний чарівний світ поетичного слова.

Наші конкурсанти продемонстрували бажання досягнути глибини і тонкощі рідної мови, бо саме через неї пізнається народ. Бо без мови рідної нема і народу.

II ведучий: Одним із вершинних мовних творів нашого народу є пісня, що містить і палку любов до Вітчизни і волелюбні прагнення, і найтонші порухи душі.

А пісня – це душа. З усіх потреб потреба.

Лиш пісня в серці ширить межі неба.

На крилах сонце сяйво їй лиша.

Чим глибша пісня, тим ясніш душа.

I. Драч

I ведучий: Шановні друзі! Журі продовжує підводити підсумки конкурсу, а ми послухаємо пісню у виконанні _____

II ведучий: Надаємо слово членам журі для підведення підсумків конкурсу юних декламаторів _____

I ведучий: Слова глибокої вдячності адресуємо сьогодні всім учасникам свята, бажаємо їм творчих успіхів. А особлива подяка вчителям рідної мови, які відкривають для своїх учнів безмежний і чарівний світ слова.

II ведучий: Шановні гості! Закінчується наша зустріч – хочеться вірити, що знову і знову ми будемо зустрічатися в цій залі, щоб наповнювалася душа добром, щоб утверджувалося в ній “чисте золото правди” і “мрій широких розгін”, щоб жила українська мова, жила і процвітала у кожній душі.

I ведучий:

О мово рідна! Як тебе люблю я!

I радість принесеш, і в горі втішиш.

Щоб відродилась ти, я Бога помолю,

Бо ти – найкраща. Найдорожча. Наймиліша.

Додаток 1

Народна мудрість та вислови відомих діячів, поетів, прозаїків про мову

Людська мова – це насіння, з якого виростає добро або зло.

Духовну вартість і якість людини відтворює її мова.

Народна мудрість

Заговори, щоб я тебе пізнав.

Сократ

Найприємніші для нас ті слова, що дають нам знання.

Аристотель

Доки живе мова – житиме й народ як національність. Не стане мови – не стане й національності: вона геть розпорозиться поміж дужчим народом.

Мова займає одне з найвищих місць на шкалі національних вартостей.

Мова – душа кожної національності, її святощі, її найцінніший скарб. У мові наша стара й нова культура, ознака нашого національного визнання...

Іван Огієнко

Мова народу – є найцінніший, що ніколи не в'яне й вічно розвивається, цвіт усього духовного життя, яке починається далеко за межами історії.

Мова народу – відображення Батьківщини і духовного життя.

К. Ушинський

Мова – жива схованка людського духу, його багата скарбниця, в яку народ складає і своє давнє життя, і свої сподіванки, розум, досвід, почування.

Панас Мирний

Нема просто слова. Воно або прокляття, або привітання, або біль, або бруд, або квітка, або брехня, або правда, або світло, або темрява.

Расул Гамзатов

Мова – цілюще народне джерело, і хто не припаде до нього вустами, сам всихає від спраги.

Той, хто не знає рідної мови або цурається її, засуджує себе на злиденність душі.

В. Сухомлинський

Мова – втілення думки, що багатша думка, то багатша мова.

Викладати мову – це означає, передовсім, прищеплювати любов до мови.

Максим Рильський

Рідна мова – це найособистіша і найглибша сфера обстоювання свого “Я”, коли воно є, своєї особистості й національної гідності.

Іван Дзюба

Тільки той народ може вважати себе здоровим, тільки той народ може впевнено дивитись в свою будучину, всі сфери діяльності якого перейняті його мовою і культурою.

Дмитро Павличко

У народу немає скарбу більшого як його мова...

Слова – це крила ластівки, вона їх не відчуває, але без них не може злетіти.

Юрій Мушкетик

Той, хто зневажливо ставиться до рідної мови, не може й сам викликати поваги до себе.

Мова – це всі глибинні пласти духовного життя народу, його історична пам'ять, найцініше надбання століть, мова – це ще й музика, мелодія, барви буття, сучасна художня, інтелектуальна і мистецька діяльність народу.

Олесь Гончар

За людиною, котра втратила свою мову, вже не стоїть культура її народу.

Роман Іваничук

Нації вмирають не від інфаркту. Спочатку їм відбирає мову.

Лише народи явлені у Слові достойно можуть жити на землі.

Ліна Костенко

Слово має бути сказане так, щоб воно мало акцент доцільності.

Лесь Курбас

Мова – як продукт душі і сама душа – певним чином як продукт рідної мови.

Василь Биков

Нація, котра мислить про світ і себе в ньому категоріями позиченої мови, неминуче мислить не самостійно.

Оксана Забужко

Рідна мова дається народові Богом, а чужа – людьми, її приносять на вістрі ворожих списів.

Василь Захарченко

Матеріал підготувала

Т.В. Горда,
головний бібліотекар
науково-методичного відділу

Редактор
Відповідальний за випуск
Комп'ютерний набір

Г.С. Круглякова
К.С. Бугаєнко
Г.П. Степаненко